

OBISK KOMISIJE ZA ODNOSE S SLOVENCMI V ZAMEJSTVU IN PO SVETU

Brazilijska / Argentina, 10. - 16. april 2025

Po 19 letih nas je spet obiskala delegacija komisije Državnega zbora Republike Slovenije za stike s Slovenci v zamejstvu in po svetu.

Delegacijo so sestavljali: predsednica Komisije in vodja delegacije Suzana Lep Šimenko, članica Komisije Vera Granfol, član Komisije Franci Kepa, sekretarka Komisije Polona Klemenčič in sodelavka Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu Jasna Vrečko.

Po dvodnevem obisku v Braziliji so v soboto, 12. aprila, prileteli na buenosaireško letališče, kjer so jih sprejeli odpravnik poslov na Veleposlaništvu Igor Šef, članica Sveta vlade RS za Slovence po svetu Mariana Poznič in predsednik društva Zedinjena Slovenija Jure Komar.

Tako so se odpravili na Pristavo v Castelar, kjer jih je sprejel predsednik društva Bine Magister ter učenci in učitelji Prešernove šole. Tam so se zbrali tudi voditelji ostalih slovenskih osnovnošolskih tečajev, da so obiskovalcem predstavili izzive delovanja naših sobotnih šol.

Kosilo je bilo namenjeno srečanju s člani trgovske zbornice SLO-AR.

Popoldan so pa namenili obisku Slovenske hiše, Srednješolskega tečaja ravn. Marka Bajuka ter srečanju s slovenskimi dušnimi pastirji, s Slovensko kulturno akcijo ter z zastopniki Zedinjene Slovenije in članov Medorganizacijskega sveta, ki so se v ta namen zbrali.

Cvetna nedelja - praznik, ki je poln lepih slovenskih navad. Člani komisije so se udeležili procesije in sv. maše v Slomškovem domu, kjer so v dar prejeli posebej pripravljene butarice. Sledil je zajtrk, čas za pogovor z rojaki ter z odborom Slomškovega doma.

Sledila sta dva sestanka s predstavniki slovenskih društev, in sicer v klubu Triglav s skupino vodilnih članov društva ter srečanje v prostorih novega veleposlaništva z zastopniki društev iz Bernala, Berisso - La Plata, Triglav in Slovenski duh iz Parane, iz Miramara, Olavarrie, San Luisa ter Montevidea

(Urugvaj). Z razliko prej omenjenih obiskov sta ti dve zadnji srečanja potekala v španščini.

Časa je bilo komaj zadosti za kratek ogled centra prestolnice ter srečanje z rojaki. V ponedeljek se je v prostorih veleposlaništva Republike Slovenije vršil še sestanek z argentinskim poslancem Martinom Tetazom ter častnim konzulom Hernanom Zupanom.

Pot jih je nato peljala na jug v Bariloche. Tam so iz Cerro Campanario občudovali lepoto narave ter delo Slovencev v Patagoniji, obiskali so Dinka Bertonec na svojem domu ter se v Slovenskem Stanu srečali s tamkajšnjimi rojaki.

V torek so se člani Komisije odpravili v Mendoza, kjer so po kratkem ogledu mesta obiskali Slovenski dom, naslednje jutri pa še tamkajšnjo šolo Anton Martin Slomšek.

Komisija je v Argentini preživela le 4 dni, v katerih so se člani srečali z zastopniki skoraj vseh društev, ki delujejo v teh krajih. Želja vseh je, da obisk pripomore k uspešnejšemu sodelovanju med Slovenijo in Slovenci po svetu, v duhu Ustave Republike Slovenije, ki določa, da Država "skrbí za slovenske izseljence in zdonce, ter pospešuje njihove stike z domovino."

Mariana Poznič

Članom Komisije smo po povratku v Slovenijo poslali tudi nekaj vprašanj, da nam opišejo svoje vtise po potovanju ter predloge za bodočnost.

Suzana Lep Šimenko

Predsednica Komisije za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu. Rojena v Mariboru, po poklicu ekonomistka, je poslanka v Državnem zboru od leta 2014 v poslanski skupini SDS.

→ Zakaj je v tem času, ko smo prek različnih sredstev skoraj v živo povezani, pomemben obisk in osebni stik?

Pandemija nam je prinesla dodatno znanje in predvsem navado uporabe orodij za komuniciranje na daljavo, kar v Komisiji za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu seveda s pridom uporabljamo, tako na sejah komisije, kjer lahko vabljeni predstavniki slovenskih skupnosti sodelujejo na sejah na daljavo iz drugih koncev sveta, kot tudi preko video srečanj s člani in predstavniki slovenskih skupnosti po državah. Vendar tovrstno komuniciranje vseeno ne more nadomestiti osebnih stikov. Vezi, ki se naredijo in okrepijo med osebnimi stiki so namreč nepogrešljive in izjemnega pomena za nadaljnje sodelovanje. Krepijo zaupanje in pristnost odnosov ter predvsem nam poslancem, kot članom Komisije, omogočajo poglobljeno razumevanje delovanja posamezne skupnosti, omogočajo nam direktno komunikacijo s številnimi člani skupnosti ter tako olajšano razumevanje izzivov s katerimi se soočate izven meja domovine.

→ Kakšni so vaši vtisi po obisku, katero doživetje med argentinskimi Slovenci vas je nagovorilo?

Moji vtisi so izredno pozitivni. Tisto kar me je od vsega najbolj ganilo pa je ljubezen, ki jo Slovenci v Argentini gojijo do ohranjanja slovenstva. To da 14.000 km oddaljeni od Slovenije, nekateri že tretje ali četrte generacije, govorijo slovenski jezik je občudovanja vredno. Ko imaš priložnost slišati, da otroci med igro, med seboj komunicirajo v slovenskem jeziku, pa te gane do solz. Prav tako postaneš očaran, ko se pogovoriš z najstniki, ki ti povedo, da se že več kot 10 let vsako soboto, na sobotni šoli, učijo slovenski jezik. Ljubezen do Slovenije, slovenstva, slovenskega jezika, slovenske kulture in slovenske identitete je v Argentini zares močno prisotna. Hvala vam.

→ Katere težave in probleme ste opazili med nami?

Med vami so društva, ki se soočajo s posameznimi izzivi, kot so ohranjanje slovenskega jezika, vključevanje mladih v delovanje društev, ... Vse to so sicer običajni izzivi, s katerimi se soočajo tudi številne druge slovenske skupnosti po svetu. Ste geografsko precej razpršeni, tako da verjamem, da je medsebojno sodelovanje včasih nekoliko oteženo, a neresljivih izzivov pri vas nisem zaznala.

→ Kaj je po vašem mnenju najbolj pomembno, da bomo še naprej ohranili slovenstvo?

Reden stik z matično domovino je zagotovo velika spodbuda. Sicer je pa ohranjanje poučevanja slovenskega jezika zagotovo pomembno, saj je jezik hrbtenica kulturne identitete. Morda pri tem potrebujete bolj sodobne učne materiale in kot ste večkrat omenili učitelja iz Slovenije. Za ohranitev delovanja društev je zagotovo pomembno vključevanje mladih v vodstvene strukture organizacij, saj brez naslednje generacije ni prihodnosti. Zagotovo je tudi pomembno, da združujete moči, izmenjujete izkušnje, ter se društva medsebojno povezujejo v posameznih projektih. Pomembno je, da ste še bolj prisotni na različnih družbenih omrežjih, da

dosežete tudi mlajše in tiste, ki so lokacijsko nekoliko bolj oddaljeni.

→ Poleg gnotne podpore in tečajev za učitelje slovenskih šol, v čem bi Slovenija lahko pomagala slovenskim skupnostim v zamejstvu in po svetu pri ohranjanju slovenske kulture in identitete?

Finančna podpora s strani Slovenije je zagotovo pomembna, tako za šole kot tudi za posamezne društvene projekte. Je pa ob tem prav tako pomembno, da vam Slovenija pomaga pri zagotovitvi učiteljskih slovenskega jezika, ki prihajajo iz Slovenije ter pri zagotavljanju ustreznega sodobnega učnega gradiva.

→ Na nekem Vseslovenskem srečanju je bilo rečeno, da smo Slovenci zunaj domovine ranljiva skupina. Kaj torej more (in tudi mora?) Slovenija narediti za nas?

Slovenci v Argentini ste tvoren del slovenskega naroda. Zato je prav, da vam Slovenija, preko predstavnikov Sveta Vlade, kot tudi s sodelovanjem na sejah v Državnem zboru omogoča, da je vaš glas slišan. Državni zbor je zagotovo mesto, kjer lahko izrazite svoje mišljenje in poglede, ter tako tudi vplivate na usmeritve Slovenije na tem področju. V Komisiji za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu se zagotovo trudimo, da vam prisluhnemo in vas tudi slišimo, ter ustrezno naslavljamo tematike, ki jih izpostavljate. Moje osebno mnenje sicer tudi je, da bi Slovenci po svetu morali imeti tudi stalno mesto v Državnem zboru kot poslanci. Pomembno je, da se vsi skupaj zavedamo, da smo vsi Slovenci pomembni pri ohranjanju slovenske identitete, ne glede na to, kje se nahajamo. Vsi skupaj namreč tvorimo skupen kulturni slovenski prostor.

→ Katere konkretne odločitve in ukrepe je Komisija za Slovence po svetu sprejela v zadnjih letih in katere bi predlagali za naprej?

Komisija je v trenutnem mandatu sprejela številne pomembne odločitve, ki se dotikajo vas Slovencev, ki živite izven matične domovi-

ne, zlasti glede: ohranjanja in krepitev uporabe slovenskega jezika, spodbujanja sodelovanja, vračanja in priseljavanja Slovencev zunaj meja Republike Slovenije v matično domovino, izpostavili smo problematiko pridobitve slovenskega državljanstva za tuje državljane slovenskega porekla, izpostavili pomen vključenosti vsebin o Slovencih zunaj meja Republike Slovenije v programe vzgoje in izobraževanja, gospodarskega sodelovanja med Slovenijo in slovensko skupnostjo v zamejstvu in po svetu, izpostavili pomen sooblikovanja skupnega slovenskega kulturnega prostora, pomen ohranitve, urejanja in digitalizacije slovenske kulturne dediščine in še bi lahko naštevale. Med drugim smo na eni izmed sej izpostavili tudi finančne izzive Slovenskega kolegija Antona Martina Slomška v Mendози ter napotili Vlado k izredni pomoči.

→ Kako se lahko Slovenci po svetu, konkretno tudi mi, ki smo med najbolj oddaljenimi, vključimo v življenje Slovenije?

Zagotovo tako, da se vsi, ki imate volilno pravico udeležujete volitev in referendumov, ter na ta način sodelujete pri usmeritvi razvoja Slovenije. Kot tudi tako, da čimveč sodelujete na dogodkih, zlasti spletnih, ki so organizirani za vas Slovence, ki živite izven matične domovine, ter da še naprej tako zavzeto ohranite slovenstvo, skrbite za učenje slovenskega jezika ter sodelujete na dogodkih, ki vas povezujejo z domovino. Prav je tudi, da sledite razpisom, ki so vam namenjeni, tako za finančna sredstva, kot tudi za štipendije ter programe izmenjav ter da širite slovensko kulturo, slovensko kulinariko in lepote Slovenije z ostalimi. Vsi gospodarstveniki, pa ne pozabite, da se prav vi most med Slovenijo in Argentino ter da je gospodarsko sodelovanje pomembno za vas, za slovensko skupnost, kot tudi za Slovenijo. Ker se vse začne v družini, ki je osnovna celica družbe, skupnosti in države, pa ne pozabite na ohranjanje slovenskega jezika v krogu družine.

OBISK KOMISIJE ZA ODNOSE S SLOVENCI V ZAMEJSTVU IN PO SVETU

Članica poslanske skupine Svoboda, rojena v Murski Soboti. Po poklicu je učiteljica, leta 2022 je bila izvoljena v Državni zbor.

Želja, da obiščem Argentino, je v meni tlela veliko let, že od takrat, ko sem še poučevala slovenščino. Aprila 2025 se mi je ta močna želja izpolnila. Občudujem Slovenke in Slovence v Argentini, ki ohranjajo slovenski jezik, kulturo in tradicijo skozi generacije. Navdušila me je predanost organiziranju kulturnih dogodkov, predanost sobotnemu organiziranju pouka slovenščine, odličnemu delovanju društev, ki povezujejo skupnost. Prijetno sem bila presenečena nad etnološko posebnostjo

- izdelovanjem butaric pred cvetno nedeljo. Naši ljudje v Argentini praznujejo svoje korenine in izvornost. Aktivno sem se vključila v pogovor z nekaterimi učenci različnih letnikov. Izrazili so navdušenje nad obiskom v Sloveniji, nad njenimi naravnimi lepotami, nad varnostjo in čistočo. Mene pa je navdušilo njihovo znanje slovenščine, ki ni bilo odraz nekega prejšnjega časa (zamrznjen jezik), ampak je sodobna. Ohranjanje vezi s koreninami v Sloveniji je močno. Res je, da v četrti generaciji nekoliko upada, vendar si številni učitelji prizadevajo, da bi ohranili jezik, kulturo in identiteto. Da bi slovenska beseda ostala živa. Učitelji se radi udeležujejo seminarjev v Sloveniji. Realnost so seveda mešani zakoni, kjer pogosto prevlada španščina. Tamkajšnji Slovenci živijo v dveh svetovih, zato imajo več besedišča v španščini. Nekateri so se pošalili, da govorijo slovežanščino. V meni še vedno odmevajo nastopi v slovenščini, ki so jih izvedli otroci in odrasli. Čestitke tudi slovenskemu oktetu. Sprašujete, kaj je pomembno, da bi še naprej ohranili slovenstvo. Moj odgovor je kratek: LJUBEZEN. Ljubezen do svojih korenin, do Slovenije. Ponos na svojo dediščino Obisk Slovencev je bil zame nepozabna izkušnja. Še posebej sem bila ganjena ob srečanju z mladimi v šoli, ki s ponosom govorijo

slovensko. Navdušili so me otroci v narodnih nošah. Doživela sem potrditev, da slovenski duh živi in se prenaša iz generacije v generacijo. Čestitam vsem, ki si prizadevate za slovenstvo. Sama se bom potrudila, da priskrbim kakšno gledališko igro v slovenščini. Prav tako se bom potrudila, da mladi iz Slovenije in Argentine preko socialnih omrežij navežejo korespondenco oz. komunikacijo. Ne morem pa tudi mimo dejstva, da sem si s pomočjo gospe Mariane Poznič in gospoda Marka Selana priskrbel čaj yerba mate, pijačo, ki izvira iz Južne Amerike in je globoko zakoreninjena tudi v Argentini. Ta simbol druženja, gostoljubnosti in tradicije sem odnesla v svojo domovino, kjer jo bom ponudila svojim prijateljem in spregovorila o gostoljubnosti naših ljudi v Argentini. Najosežnejši del zgodbe bom namenila sloven-

stvu v Buenos Airesu z okolico, Barilocheju in Mendosi. Dragi prijatelji v Argentini, hvala za gostoljubje in tople sprejem. Ob vašem gostoljubju in toplini sem znova začutila globoko resnico: domovina ni le zemlja pod našimi nogami, temveč je tudi prostor v naših srcih, kjer se srečujejo spomini, jezik, kultura in duh skupnosti. Vi, Slovenci v Argentini, ste živ dokaz, da korenine nikoli ne zamrejo, ne glede na razdaljo, ki nas ločuje. Vaša zavezanost ohranjanju slovenskega jezika in tradicije je most med preteklostjo in prihodnostjo, ki nas povezuje v eno narodovo zgodbo. Hvaležna sem, da sem bila del tega trenutka - trenutka, ki je bil tako zelo poln vašega ponosa, spoštovanja do korenin in ljubezni do skupnosti. Dobrodošli kmalu v Sloveniji.

SLOVENSKA KULTURA V IZSELJENSTVU

Že v začetku leta 1954, ko so naši predniki, begunski misleci, ustanovili Slovensko kulturno akcijo, so imeli jasno pred očmi, kaj lahko izseljensko ustvarjanje pomeni za narodovo kulturo sploh. Od tedaj pa do danes, dolgih 70 let, so oni in njihovi nasledniki

zgradili pravi zaklad literarnih, filozofskih, likovnih in znanstvenih del. Tega se, vsaj delno, zaveda tudi mati Slovenija, saj v parlamentu deluje posebna Komisija za Slovence v zamejstvu in po svetu. Majhna skupina te komisije je v začetku aprila obiskala našo skupnost. Eno prvih srečanj je bilo prav z odborom Slovenske kulturne akcije. Skupino gostov so sestavljali: predsednica Komisije in vodja delegacije Suzana Lep Šimenko, člana komisije Vera Granfol in Franci Kepa, sekretarka komisije Polona Klemenčič in še sodelavka Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu Jasna Vrečko. Spremljal jih je odpravnik poslov na veleposlaništvu RS v Argentini g. Igor Šef. Odbor SKA pa so zastopali predsednik Damijan Ahlin, tajnica Marjana Pirc, vodja likovnega odseka Andrejka Dolinar ter

urednik Meddobja Tone Mizerit. Po pozdravih je predsednik Ahlin podal sliko delovanja skozi zgodovino in stanje ustanove dandanes. Ob tem se je razvil pogovor, v katerega so prosto posegali vsi prisotni. Pregledalo se je delovanje posameznih odsekov. Omenjalo se je posebej razgibanost likovnega odseka. Ni manjkalo debate o težavah ob upadanju znanja jezika. Tone Mizerit je posebej poudaril, da v reviji sodeluje tudi zamejstvo, predvsem Primorska, a tudi Koroška in poizkus povezati še Porabje. Govorilo se je obenem, kako vključiti v kulturno delovanje ogromno »slovenstva po svetu«, število univerzitetnih diplomantov, ki vsako leto zapustijo Slovenijo in delujejo po raznih državah vseh celin. Izseljenstvo lahko pri tem sodeluje, a pobuda in podatki morajo priti iz Slovenije.

Zaključek je bil, da je treba vsa ta vprašanja povzeti in skupno iskati rešitev v dobro celotnega slovenstva. Z medsebojnimi obljubami sodelovanja se je zaključilo kratko a plodovito srečanje. ska

MLADINSKI KRIŽEV POT 2025

“Vabimo te, da usmeriš tvoj pogled na križ, na Kristusov obraz.” Na Cvetno nedeljo smo mladi iz Našega doma pripravili križev pot, da bi s premišljevanjem Jezusovega trpljenja na križu pripravili srca za Veliki teden.

Sredi dvorane, tako kot Marija, Marija Magdalena in Janez, smo ob lesenem križu, ki je simbol Njegove neskončne ljubezni do nas premišljevali, kako je Njegovo trpljenje na

križu za nas zgled pravega krščanskega življenja. Kako je pri vsaki postaji skrit nauk, da bi bili čim bolj podobni Njemu v današnjih časih. “Človekova pot je preveč naporna, da bi jo prehodil sam. Biti Simon iz Čirene pomeni, da ne bežimo pred križem svojega brata. Pomeni, da razumemo evangelij trpljenja. Potegniti roko in biti v oporo drugemu je dokaz nesebičnosti v svetu individualizma.”

Med postajami smo spremljali molitev s pesmimi, ki so nas globoko ganile in pripomogle k pravemu vzdušju in razpoloženju. Vsaka kitica je globoko segala v naše srce. “Nihče ne ljubi, te kot Jaz, Nihče ne ljubi, te kot Jaz, Moj križ poglej, to največji je dokaz, Nihče ne ljubi te kot Jaz.”

Ob dvanajsti postaji pa sama tišina, čas za tih, osebni pogovor z Njim. Naš Gospod je bil dopolnil svoje največje darovanje za nas. Ko bi mogli to res doumeti... Ob tej priložnosti smo zbirali darove - dolgoletna hrana in perilo - za brate in sestre v stiski, ki so namenjeni za Casa Nazaret v Hae-do. Na Veliki petek smo sodelovali s skupino Mladcev in Mladenk, da bi te darove uredili in pripravili za pošiljanje. Takrat smo tudi skupaj, po slovenski navadi, barvali pirhe za Velikonočni zajtrk.

Mladina Našega doma

MLADINSKE DUHOVNE VAJE 2025

Kot priprava na velikonočno skrivnost smo se mladi vseh okrajev udeležili tridnevni duhovni vaj. Konec tedna 4., 5. in 6. aprila smo se odpeljali v “Seminario de San Miguel” in preživeli bogate dni v okviru molitve, premišljevanja, pogovora in zdrave zabave. Letošnjo tematiko je predavala teologinja Evelyn Perez v okviru prilike Izgubljenega sina.

Po dolgem tednu dela in študija smo se dobili v petek ob 19. uri. Skupaj smo večerjali in

pričeli s programom. Prvi dan smo zaključili z uvodnim pogovorom in večerno molitvijo. Sobotni dan je kar natrpano nadaljeval z razgovori, kjer smo se utopili v podobo obeh sinov. Izgubljeni sin, ki je oddalji od očetove hiše in starejši sin, ki se ne razveseli ob vrnitvi brata. Okoli 17.30 nas je obiskal delegat g. Franci Cukjati in delil z nami češčenje Najsvetejšega in zakrament svete spovedi. Pred večerjo smo molili rožni venec pred podobo Marije iz Lujana. Po molitvi pa smo se prosto pogovarjali, se igrali in delili prijeten

trenutek. V nedeljo smo začeli dan z molitvijo, zajtrkom in zaključnim govorom o Očetovi podobi v tej priliki. Po bogatem kosilu smo se odpočili in imeli zadnjo dejavnost duhovnih vaj. Sprožili smo debato o popolnem odpuščanju (indulgencia plenaria) in spraševali g. Francija, ki nam je razjasnil dvome. Ob 16. smo se udeležili zaključne svete maše, skupaj s sorodniki in prijatelji.

Tako smo preživeli letošnje mladinske duhovne vaje. Radi bi se zahvalili g. Franciju Cukjatiju za dobro razpoloženje in spremstvo skozi konec tedna. Zahvala gre tudi vsem, ki ste skozi te dni z molitvijo spremljali mlade. Hvala Martinu, Matjažu, Katji, Andreju in Luku, ki so nas s kuhanjem pogostili, ter tudi staršem, ki so nas posladkali z dobrotami. Nazadnje pa gre zahvala vsem mladim, ki ste se udeležili in z dobro voljo ter odprtim srcem preživeli mladinske duhovne vaje.

SDO-SFZ

HVALA, PAPEŽ FRANČIŠEK! POČIVAJ V MIRU!

Na velikonočni ponedeljek, 21. aprila, je svet pretresla novica: papež Frančišek je umrl. Kardinal Farrell je smrt papeža oznanil s temi besedami: “Dragi bratje in sestre, z globoko žalostjo moram sporočiti smrt našega svetega očeta Frančiška. Zjutraj ob 7.35 se je rimski škof Frančišek vrnil v Očetovo hišo. Vse svoje življenje je posvetil služenju Gospodu in Njegovi Cerkvi. Učil nas je živeti vrednote evangelija z zvestobo, pogumom in univerzalno ljubeznijo, zlasti v korist najrevnejših in najbolj odrinjenih. Z neizmerno hvaležnostjo za njegov zgled pravega učenca Gospoda Jezusa izročamo dušo papeža Frančiška neskončni usmiljeni ljubezni enega in troedinega Boga.”

Jorge Mario Bergoglio je bil kot 76-letni buenosaireški nadškof 13. marca 2013 izvoljen za papeža. “Začnimo to pot, škof in ljudstvo,” so bile prve besede, ki jih je izrekel iz lože blagoslovov množici, ki je napolnjevala Trg sv. Petra. Že naslednji dan je obiskal baziliko svete Marije Snežne, Rešiteljice rimskega ljudstva in zavetnice njegovega pontifikata. Pred ikono Marije Snežne je molil pred vsakim apostolskim potovanjem v tujino in ob vrnitvi v Rim. V tej baziliki je tudi želel biti pokopan.

Frančišek je bil prvi v mnogih stvareh: Prvi papež jezuit, prvi papež Argentinec, prvi papež iz Latinske Amerike. Prvi, ki je izbral ime Frančišek. Prvi, ki je bil izvoljen, ko je bil njegov predhodnik še živ. Prvi, ki je živel skromno in zunaj apostolske palače. Prvi papež, ki je dodelil odgovorne vloge v kuriji ženskam in laikom. Prvi papež, ki je obiskal Irak.

Papež Frančišek je bil neutrudljiv in delaven. Opravil je 47 mednarodnih apostolskih potovanj. Obžalujemo samo, da ni uspel obiskati Argentine, a gotovo je za to imel utemeljene razloge. Napisal je štiri okrožnice: Lumen fidei, Laudato si’, Fratelli tutti in Dilexit nos. V času Frančiškovega pontifikata je izšlo sedem

apostolskih spodbud in skoraj 60 motuproprijev, s katerimi so bile preoblikovane strukture rimske kurije in rimske škofije ter uvedene spremembe na področju kanonskega prava in vatikanskega sodnega sistema. Frančišek je vernike sprejel na več kot 500 splošnih avdiencah, sklical je 10 konzistorijev za umestitev 163 novih kardinalov. Za svetnike je razglasil več kot 900 blaženih, Obhajali smo tri “posebna leta”: leto posvečenega življenja (2015-2016), leto svetega Jožefa (2020-2021) in leto družine (2021-2022). Štirikrat je potoval na Svetovni dan mladih: v Rio de Janeiro, Krakov, Panamo in Lizbono. Sveta vrata vatikanske bazilike je odprl dvakrat: 8. decembra 2015 ob začetku izrednega jubileja usmiljenja, ter 24. decembra 2024 ob začetku rednega svetega leta, ki poteka pod geslom “Romarji upanja”. Sklical je tudi izredno (2014) in redno (2015) zasedanje škofovske sinode o posredovanju vere v družini, oktobra 2018 sinodo “Mladi, vera in razločevanje poklicanosti”, leta 2019 sinodo o Amazoniji ter v letih 2021 in 2023 škofovsko sinodo z geslom: Za sinodalno Cerkev: občestvo, sodelovanje, poslanstvo, ki je bila prva sinoda, ki je začela na škofijski ravni in vključevala sodelovanje laikov.

Poleg skromnosti je za Frančiška bila značilna tudi njegova bližina ljudstvu. Mnogokrat je nenapovedano obiskal zapore, domove za ostarele, migrantske centre ter župnije rimskih predmestij. Reveži in migranti so bili Frančišku zelo pri srcu. Vedno je govoril “uboga Cerkev za uboge”, “bodite pastirji z vonjem po ovcah”. Migrantski problem je označil kot “eno največjih tragedij tega stoletja”. Njegov nauk o migrantih je zajet v štirih glagolih: sprejeti, zaščititi, spodbujati in integrirati. Končno je Frančišek bil tudi apostol miru. “Nisem si mislil, da bom papež v času vojne” je dejal ob desetletnici izvolitve. Nenehno je pozival k molitvi za mir ter uvedel dneve posta in molitve (za Sirijo, Libanon, Afganistan, Sveto deželo), v katere so bili vključeni verniki vsega sveta.

Frančiškovo delo in poslanstvo pa najboljšje opišejo tisti, ki so ga poznali in z njim sodelovali:

“Vedno je bil naklonjen in prijazen, zanimal se je za Slovence in slovenske probleme. Kot škof je v avdienco rad sprejel slovenske škofove, ko so iz Slovenije prihajali med nas na pastoralne obiske. Hvaležni smo mu, da nam

je priznaval svobodo do verskega in dušno-pastirskega delovanja v slovenskem jeziku.”

- dr. Jurij Rode, Bergoglijev nekdanji sodelavec ter delegat dušnih pastirjev za Slovence v Argentini.

“Moramo biti veseli, da smo imeli takšnega papeža, ki je bil tako ponižen, tako blizu ljudem, ki je hotel živeti evangelij po Jezusovem zgledu. Njegove besede so prihajale iz resničnega življenja, niso bile samo teorija nekje v oblakih. Dobro je poznal življenje ljudi, mladih, to, kako trpijo reveži, starejši, zato jih je vedno branil.”

- Pedro Opeka, misijonar na Madagaskarju.

“Nekdo, ki zna poslušati ljudi. Vsak je lahko prišel do njega, vsem je prisluhnil. Je človek institucije. Je zelo blizu duhovnikom. Ko je bil buenosaireški škof, je poznal vse svoje duhovnike - takrat jih je bilo okrog 350. Vsak se je lahko z njim pogovarjal. Imeli so ga zelo radi. Je pa tudi zelo preprost človek. Kar počne v Rimu je delal v Buenos Airesu: peljal se je z avtobusom, v kako vas je prišel maševat, ne da bi prej vedeli za to... Je človek molitve, branja, duhovnosti in dejanja.”

- Msgr. Vinko Bokalič Iglič CM, nekdanji Bergoglijev najtesnejši sodelavec, sedaj škof v Santiagu del Estero, kardinal in argentinski primas.

“Večkrat sva se pogovarjala o vlogi škofa, in če ste ga poznali kot papeža, ne boste težko ugotovili, kakšna navodila sem dobil od njega: biti blizu ljudi, biti pozoren na revne, ne živeti zaprt v kuriji, biti blizu duhovnikom. Po drugi strani pa je pomembno poudariti še nekaj: Bergoglio je bil vedno človek molitve, dolge molitve.”

- Msgr. Andrej Stanovnik OFM, zaslužni nadškof v Corrientesu.

“Živel je vero, oznanjal je upanje, utelešal je ljubezen. Pričeval je o nadnaravnih Božjih krepostih. Vera je bila preprosta, a trdna kot skala. Vse, kar je govoril in delal, je izviralo iz njegovega osebnega srečanja z Jezusom. Njegova molitev ni bila oddaljena, visoka teologija, ampak intimen pogovor z Gospodom, dialog prijatelja s prijateljem. Vera ga je vodila, da se je približal vsakemu človeku, še posebej ljudem na robu - ker je v vsakem videl Božjo podobo. Upanje - notranje upanje, ki se ni zlomilo sredi preizkušenj, kritik in nepopolnosti sveta. Papež Frančišek je verjel, da Sveti

Duh deluje tudi tam, kjer mi tega ne vidimo. Ljubezen je bila morda najbolj prepoznavna in najbolj globoka njegova lastnost. Papež Frančišek je živel ljubezen, ki je poslušala in odpuščala. Ljubezen, ki ni nikogar izključevala.”

- Msgr. Andrej Saje, novomeški škof in predsednik Slovenske škofovske konference.

»Papež me ni presenetil s svojo mirnostjo, pričakoval sem jo, zato pa me je naravnost osupnil s svojo strastjo. Na uradnem pogovoru, kjer sva v dvorani ostala sama, je o vprašanih, ki se jim je v svojem pontifikatu iskreno posvečal, govoril z navduhujočo zavzetostjo. Ampak od vsega me je najbolj presenetilo, da je osredotočeno poslušal. Ko sem se po daljši razlagi slovenskih izkušenj s prizadevanji za spravo ustavil, da ne bi govoril neolikano dolgo, mi je dal vedeti, naj nadaljujem. To je bilo precej edinstveno doživetje. Papež Frančišek je očitno dal vedeti vsakemu sogovorniku, gostu in vsemu svetu, da posluša. To je bila po mojem mnenju njegova posebej vredna osebna vrlina in je dala močan pečat njegovemu plemenitemu poslanstvu.«

- Borut Pahor, nekdanji predsednik Republike Slovenije, ki se je s Frančiškom srečal štirikrat

“Smrt papeža Frančiška je ogromna izguba za Argentine. Naredili smo nekaj narobe in iz nekega razloga ni nikoli prišel na obisk v Argentino. Smrt človeka je vedno nekaj zelo bolečega, smrt Frančiška je še bolj boleča, ker je odšel najpomembnejši Argentinec v zgodovini.”

- Javier Milei, argentinski predsednik.

Na pogrebni maši pred baziliko sv. Petra je somaševalo 98 kardinalov, škofov in duhovnikov. Na Trgu sv. Petra je bilo navzočih še 4 tisoč duhovnikov ter 162 delegacij tujih držav. Bogoslužje je vodil dekan kardinalskega zbora, 91-letni kardinal Giovanni Battista Re, ki je o Frančišku med homilijo dejal. “Bil je papež sredi ljudi z odprtim srcem za vse... Rdeča nit njegovega poslanstva je bilo prepričanje, da je Cerkev dom za vse; dom z vedno odprtimi vrati...Usmiljenje in veselje evangelija sta ključni besedi papeža Frančiška... Imel je navado, svoje govore in srečanja zaključiti z besedami “Ne pozabite moliti zame!”

Dragi papež Frančišek, zdaj pa mi prosimo tebe, da moliš za nas!”

JOŽE KASTELIC IN SLOVENSKA KOČA POD VZNOŽJEM ACONCAGUE

V okviru 85. obletnice smrti patra Jožeta Kastelica in 50. obletnice ustanovitve Slovenskega zatočišča v Penitentesu v Mendoza, ki nosi njegovo ime, izvajata Arhiv in Planinska komisija Slovenskega društva Mendoza aktivnosti za komemoracijo, ki vključuje tudi alpinizem v Mendoza.

Najprej je Arhiv Društva izdelal biografijo »Jože Kastelic. Življenje in njegova zapuščina«, da bi o njegovem delu spoznali tudi zunaj slovenskega prostora. Planinska komisija je 16. februarja 2025 organizirala izlet v Penitentes, da bi izboljšali

zavetišče in opravili prvi pregled stanja pokopališča planincev in spomenika Kastelica. Izvedeno je bilo olepšanje spomenika. Glede na stopnjo in splošno zanemarjenost najdišča je predviden obsežnejši poseg na pokopališču v sodelovanju z alpinisti iz Mendoza.

Ker je Kastelic del zgodovine Aconcague v Mendoza, je datum zanimiv tudi za planince v provinci. Andski klub Mendoza (CAM) je odprl svoje arhive za iskanje gradiva in posredoval fotografije slovesnega odprtja Kastelicovega spomenika na Andskem pokopališču za kopiranje in vključitev v digitalni

fotoarhiv Društva. Ob dejstvu, da CAM (Club Andino Mendoza) praznuje tudi 90-letnico delovanja, so načrtovane skupne aktivnosti. Člani naše skupnosti so 22. marca sodelovali na pohodu, ki ga je organiziral CAM do Cajón de Arenales, in na praznovanju obletnice CAM 12. aprila.

REFERENDUM

V nedeljo, 11. maja, se bo v Sloveniji vršil referendum. Vprašanje, na katerega bodo volilci odgovarjali ZA ali PROTI se glasi: "Ali ste za to, da se uveljavi Zakon o dodatku k pokojnini za izjemne dosežke na področju umetnosti (ZDPIDU), ki ga je sprejel Državni zbor na seji dne 30. 1. 2025?" Državni zbor je (po odločilnem vetu) 30. januarja 2025 sprejel zakon, v katerem se določajo pravila za dodatek k pokojnini za izjemne dosežke na področju umetnosti. Stranka SDS je napovedala zakonodajni referendum proti zakonu, v ta namen ji je uspelo zbrati čez 47.000 podpisov. SDS trdi, da bo zakon nagradil določeno privilegirano kulturno elito, obenem pa oškodoval splošni položaj upokojencev, ker je bil sprejet pred potrebno pokojninsko reformo. Potrebni so 340.000 glasov proti zakonu, da referendum uspe. Tudi tokrat bo na veleposlaništvu Republike Slovenije odprto volišče in sicer že v novih prostorih na ulici Esmeralda 910, p. 3. Kot je običajno za referendume so gradivo za glasovanje po pošti prejeli le tisti volilci, ki so ga pravočasno zaprosili. Ostali lahko glasujejo osebno na volišču.

OBISK PRI PORABSKIH SLOVENCIH

Ko pomislimo na zamejstvo, se takoj osredotočimo na Trst, Gorico, Celovec. Zelo težko pa se zavemo, da so Slovenci tudi na Madžarskem in Hrvaškem, ki spadajo v isto kategorijo. Porabski Slovenci so zamejska manjšina, ki živi na Madžarskem. Tako kot je po prvi svetovni vojni prišlo več slovenskega etničnega ozemlja pod Italijo in Avstrijo, so oni bili po Trianonski pogodbi vključeni v madžarsko državo. In zakaj Porabski? Ker so njihove vasi (danes naj bi Slovenci živeli v sedmih vaseh) in naselja vezana na reko Rabo.

Rafaelova družba skuša s svojim delovanjem krepiti zamejsko slovensko zavest in čutenje. Tudi Porabje je v njihovem programu. Zato smo bili veseli povabila, da gremo obiskat te naše rojake, ki živijo onstran meje matične Slovenije. Za poln avtobus se nas je nabralo. Vožnjo nam je krajšal Silvester Gabrovšek, etnolog, sociolog, ki je deloval na več področjih Ministrstva za kulturo. Njegovi posegi so nam odkrivali marsikatero zanimivost o krajih, skozi katere nas je peljala pot, pa tudi o Porabskih Slovencih, saj dobro pozna problematiko slovenskih zamejcev.

Sobotno jutro je bila deževno, tako na eni kot na drugi strani meje. Pa te se skoraj nismo zavedli, ko smo jo prešli, saj ni bilo nikjer žive duše. Sicer smo bili na poti v Panonsko nižino, a do nje nismo prišli. Naša pot se je vila med nizkimi griči, saj je Porabje tesno povezano z Goričkim.

Prva postaja je bila v Števanovcih, kjer so v nekdanji obmejni karavli uredili muzej. Prije-

lo se ga je ime »Muzej Železne zavese« in ne predstavlja samo razmer, ki so bile na tem območju, ampak po vsej madžarski meji.

Čeprav je tako v Sloveniji oz. Jugoslaviji kot v Madžarski vladal isti komunistični režim, so se razmere zaostrele, ko se je Josip Broz-Tito sporekel s Stalinom, Madžarska pa je potegnila z ruskim vladarjem. Takrat so postavili dvojno žično ograjo, med njima pa vzdrževali razorano mejo. Ko so stražniki ob pregledu videli človeške stopinje, so takoj zagnali alarm. Alarm se je sprožil tudi, ko je prebežnik stopil na kako nevidno zapreko, da se je sprožila raketa, te pa so bile različnih barv in stražniki so hitro ugotovili, na katerem delu meje se dogaja prestop. V muzeju so tudi priprave, s katerimi so hoteli prebežniki neopazno prečkati mejo: na lesene podplate so pritrdili parklje divjadi, da bi tako ne puščali svojih sledi in preliščili paznike. — Muzej predstavlja tudi vsakdan graničarjev, ki so stražili mejo, kako so bili nastanjeni, kako so se preko radijske in telefonske povezave sporazumevali s kolegi, kako so se prepeljevali, najprej s konji in na saneh, potem z vse modernejšimi vozili. Res zanimivo prikazano.

Ob prihodu v muzej se nam je pridružila Marijana Savič, upokojena urednica edinega časopisa v slovenščini, ki izhaja na Madžarskem, z naslovom Porabje. Sicer je še naprej aktivna javna delavka na mnogih področjih in si prizadeva, da bi rojaki čim lažje in čim popolnejše lahko živeli svojo slovensko zavest. Njeno pripovedovanje je bilo zanimivo, konkretno, sočno.

Na vrtu doma Porabskega kulturnega in turističnega društva v Andovcih smo si ogledali znameniti Mali Triglav. Vaščani so hoteli imeti vidno znamenje svoje slovenske zavesti, zato so si iz Triglavskega narodnega parka dali pripeljati velik kamen, skalo in jo poimenovali Mali Triglav. Okoli njega so pritrdili po en kamen iz vsake slovenske porabske vasi in uredili slikoviti simbol slovenstva.

V Monoštru smo se ustavili v cerkvi Marijinega vnebovzetja. Cerkev spada v nekdanji cistercijski samostan, ustanovljen leta 1173. Sedanja cerkev je že tretja, zgrajena leta 1748 v lepem baročnem stilu. V njej je tudi slovenska maša. Sicer v Porabju nimajo svojega slovenskega duhovnika. Imajo pa madžarskega duhovnika, ki se je naučil brati

mašo v slovenščini, ne upa si pa pridigati v slovenščini. Občasno obišče slovenske vernike duhovnik z Goričkega. V bližnji okolici samostana se je ob reki Rabi bila bitka med turki in združenimi krščanskimi kraljestvi. To je bilo 1. avgusta 1664, ko je krščanska vojska presenetila turške napadalce in jih potisnila v Rabo, kjer so potonili.

V Monoštru je tudi edini slovenski muzej imenovan po Avgustu Pavlu, v »Štajerski hiši«. Imenuje se po delavcih iz tovarne kos, ki so prihajali s Štajerske in so v njej prebivali. Zbirke so večinoma zbrani primerki ravnatelja osnovne šole, Slovenca Károlya Gáspára in jih sestavljajo kmetijska orodja. Pri tem ogledu nas je počastil kvartet iz monoštrskega zbora upokojenskega društva, ki je zapel dve ljudski porabski pesmi.

Pot smo nadaljevali proti Gornjemu Seniku. Tu se nahaja Slovenska vzorčna kmetija. S podporo predvsem slovenske Razvojne agencije Slovenska pokrajina se kmetija posveča kmetijstvu, ki je usmerjen v turistično dejavnost, saj naj bi vse, kar gostom ponuja, bilo pripravljeno na kmetiji. Česar pa sami ne zmorejo, pridobijo od sosedov. Turisti lahko dobijo hrano, pa tudi streho. In ker je bilo že krepko čez poldne, so tudi nam postregli. Gospodar nam je predstavil njihovo dejavnost, pridelke, ena izmed natakarič, ki si nabira izkušenj v gostinskih poslih, pa nam je z lepim glasom zapela slovensko himno v porabsčini. (Nisem vedel, kaj naj bi bila vzorčna kmetija; bolj mi je bilo jasno, ko sem to prevedel v establecimiento modelu).

Kako zveni porabsčina, nam je večkrat ponazorila naša vodnica Marijana.

Zadnja postaja je bila v Gornjem Seniku, kjer se nahaja Küharjeva spominska hiša. To

Kvartet iz Monoštra nam je zapel dve porabski ljudski pesmi

je nekdanje župnišče župnika Janoša Küharja (1901-1987), ki je bil veliko let ne samo župnik, ampak tudi skrbnik vsega, kar je slovenskega. Župljanom je pomagal ohranjati domačo govorico in jih bodril, da se niso uklonili državnemu pritisku. Izdal jim je molitvenik in vse potrebno za bogoslužje. Ohranjeni so njegovi bivalni prostori in marsikateri predmeti, npr. ciklostil, na katerega je razmnoževal tekste (marsikdo ga je prvič videl v življenju ...). Ohranjenih je tudi veliko mašnih plaščev iz njegovih časov. Ogledali smo si tudi župno cerkev, ki jo je dal zgraditi in urediti. V njej še vedno uporabljajo gradivo, ki ga je on pripravil in molijo njegove molitve.

Poln dan doživetij in vtisov je šel h koncu. Na vožnji nam je dr. Helena Jaklitsch omenila nekaj cvetk iz časov njenega ministrovanja. Kot primer: v dvojezičnih šolah Madžarska zahteva, da imajo učitelji skoraj tako znanje madžarščine, kot če bi bili naravni govorniki (C1). Slovenija pa ni tako striktna in tako v madžarskih dvojezičnih šolah učitelji komaj znajo malo več kot pozdraviti po slovensko ... Zadovoljni in hvaležni Rafaelovi družbi za lepo preživeti dan smo se že v temi vračali v Ljubljano.

GB

Mali Triglav v Andovcih

Ciklostil in pisalni stroj župnika Janoša Küharja

Na lesene podplate so pritrdili parklje divjadi

OkrOgle OBLETNICE | *Ruda Jurčec (1905 - 1975)*

Ko sem bil mulc sem pogosto srečal možakarja, na poti k jutranji sveti maši, ki je hodil s prekrižanimi rokami za hrbtom, ves čas gledal v nebo in mi komaj odzdravil. Bil je tih in na videz boječ, nekateri trdijo, da je trpel za agorafobijo. Takrat še nisem dojel, kdo je bil v resnici Ruda Jurčec in kako pomemben je bil za slovensko skupnost v Argentini. Bil je novinar, esejist, predavatelj in pisatelj. Od vsega začetka je sodeloval pri izhajanju Svobodne Slovenije, bil soustanovitelj in 15 let predsednik Slovenske kulturne akcije (SKA), urednik revije Meddobje in štirinajstdnevnikov Glas SKA in Sij slovenske svobode. Bil je vizionar, idealist, antikomunist, globoko veren katoličan in zaveden Slovenec.

Življenje Rude Jurčeca

Rodil se je 1. aprila 1905 v Ormožu. Po ljudski šoli v rojstnem mestu je študiral pet let v Marijanišču v Ljubljani, nato pa zadnja gimnazijska leta v Mariboru, kjer je bil zelo aktiven v dijaških organizacijah, zlasti pri dijaškem Orlu, kjer se je spoznal s pozneje pomembnimi slovenskimi osebnostmi (prof. Ernestom Tomcem, dr. Lambertom Ehrlichom, dr. Josipom Jerajem, Edvardom Kocbekom). Kot dopisnik je začel delovati pri Slovincu, mariborski Straži in Slovenskem gospodarju. Po maturi se je vpisal na pravno fakulteto Univerze v Ljubljani, leta 1928 pa nadaljeval študije na visoki šoli za politične vede v Parizu, kjer je diplomiral v diplomatski sekciji leta 1931. Posvetil se je časnikarstvu ter leta 1934 stopil v službo k Slovincu, kjer je že sodeloval s svojimi dopisi iz Pariza, Švice in drugod. Obenem je bil tudi dopisnik raznih znanih evropskih tiskovnih agencij, tako francoske Havas, angleške Reuter in beograjske Avale. Pozneje je postal šef Avale v Ljubljani.

2. februarja 1936 se je v Ljubljani poročil z Zoro Božič, ki je na Bledu imela zlatarno.

Po odhodu Slovenčevega urednika dr. A. Kuharja leta 1941, je Jurčec postal zunanjepolitični urednik Slovenca, po odhodu dr. Ahčina v Rim pa je med okupacijo in revolucijo bil glavni urednik, kar je ostal do odhoda v begunstvo leta 1945. Ves čas medvojne dobe je bil predsednik Slovenskega novinarskega društva. Še pred vojno se je uveljavljal tudi kot esejist v reviji Modra ptica ter je izdal tudi samostojno knjigo, prvo sintetično razpravo o Janezu Evangelistu Kreku.

Kot medvojni urednik Slovenca se je zaradi svojih idej (o slovenstvu, proti jugoslovanstvu in predvsem proti komunizmu) Ruda Jurčec moral maja 1945 umakniti pred komunisti in je nekaj mesecev preživel v taborišču v Lienzu. Preselil se je v Rim, kjer je zaradi znanja jezikov pomagal v pisarni dr. Mihe Kreka kot prevajalec, kasneje pa je z dr. Krekom deloval na področju reševanja socialnih vprašanj slovenskih beguncev v Avstriji in Italiji.

Iz Genove je 17. oktobra 1947 odplul v Argentino, kamor je prišel 2. novembra 1947. Dober mesec pozneje (6. decembra) je prišel v Argentino Miloš Stare, ki se je takoj lotil dela za obnovo izhajanja Svobodne Slovenije, ki jo je v domovini v času okupacije in revolucije izdajal kot ilegalni list. Jurčec se je rad odzval Staretovemu vabilu k sodelovanju in je prva

“Ruda Jurčec” risba akad.slikarja Franceta Goršeta

številka izšla za Silvestrovo leta 1947 z datumom 1. januarja 1948. Jurčec je sodeloval v uredništvu Svobodne Slovenije skoraj 7 let ter je v tem času pisal predvsem zunanjepolitične članke in komentarje.

Ko je bilo v Buenos Airesu obnovljeno Slovensko katoliško akademsko starešinstvo, kateremu je bil prvi predsednik ravnatelj Ivan Prijatelj, je prevzel tajništvo Ruda Jurčec. V dogovoru s tajništvom DOKSIja (delovno občestvo za slovenski katoliški inštitut) v Rimu je začel izdajati v Buenos Airesu revijo Vrednote, ki je bila prva napovedovalka novega kulturnega razcveta v Argentini.

Leta 1954 se je v Buenos Airesu ustanovila Slovenska kulturna akcija (SKA). Jurčec je bil med soustanovitelji in njen prvi predsednik do leta 1969, ko je s svojo skupino izstopil iz nje kot protest proti sprejetju novega prvega člena pravil. Ta doba je bila višek njegovega kulturnega dela. Urejal je Vrednote, sourejal revijo Meddobje in bil urednik Glasa SKA. Vodil je vso dejavnost SKA, izdajanje knjig, prirejanje predavanj, kulturnih prireditev, itd.

Leta 1956 je Jurčeca zapustila žena in sta razvezala zakonsko zvezo, kar je za Rudo imelo težke posledice: porušil se mu je ekonomski položaj, padel je v depresivno stanje in bil leta 1960 nameščen v buenosaireško umobolnico Vieytes.

Ko je bil predsednik SKA je v njem ponovno oživel literarno ustvarjanje. Najprej je v Meddobju objavil *Vuzmenice*, za tem je leta 1958 sledil roman *Ljubljanski triptih*. Sledila je vrsta krajših pripovednih tekstov ter izid treh knjig spominov Skozi luči in sence. Jurčec je načrtoval izid petih knjig, a ga je smrt prehitela, ko je snoval četrto knjigo.

Po razdoru v SKA leta 1969 je ustanovil svoj list „*Sij slovenske svobode*“ z dodatno zbirko brošur *Zrenja in uvidi*. Ta list mu je zadnjih pet let napolnjeval življenjsko delo: zanj je živel, pisal in delal.

V Slovenski vasi (Lanus pri Buenos Airesu) je nekaj let v okviru Srednješolskega tečaja poučeval svetovno literaturo in likovno umetnost. Organiziral je tudi srečanja za 17- do 20-letne fante in dekleta, ki so potekala v Slovenski vasi pod nazivom Mlada Slovenija.

Junija 1975 se je Jurčec odločil za operacijo na dvajset let stari kili. Operacija je uspela, a Jurčec je zapadel v nevarno malodušje. Umrl je 4. novembra 1975, pokopan je na buenosaireškem pokopališču Chacarita.

IDEALIST IN VIZIONAR

Ruda Jurčec je bil zelo razgledan po evropski politiki, v dobi študija v Franciji pa se je opredelil na desni konservatizem. Jurčecev dolgoletni prijatelj in kulturni sodelavec Alojzij Geržinič je o njem zapisal: »*V slovenski zgodovini je težko najti osebnost, ki bi na svet prinesla tako živo intuicijo in kombinatorno iznajdljivost, kot ju je imel Ruda Jurčec, temu pa z vztrajnostjo dodala tolikšno izobrazbo, načitanost, razglednost in znanje jezikov. Pri vsem delovanju je bilo Jurčecu vodilo kvalitetnost; to je pričakoval in terjal tudi od drugih - na vseh področjih: verskem, kulturnem in političnem... Jurčecev pogled je bil zagledan v Zapad. V svetovnem merilu je primerjal slovenske moči. Instinktivno je šel po tisti poti, ki so jo pred njim premnogi ubrali: od Čopa, Barage, Prešerna, tudi Stritarja in Cankarja - s slovenstvom v svet. V veri, da bo slovenstvo v svetu uspelo in da nam je prav s tokratnim povojnim zdomstvom iz petinštiridesetih let dodeljeno svet seznaniti z našo potjo in žitjem, je Jurčec živel.*«

Že na prvem umetniškem večeru Slovenske kulturne akcije, kateri je predsedoval, je Jurčec podal svojo vizijo o poslanstvu slovenskih kulturnikov v zdomstvu ter slovenske skupnosti v Argentini na splošno:

»*Ne bi si upal trditi, da smo samo še emigracija. Grozeči potek dogodkov, ki smo jim priča,*

nas vedno bolj spravlja v tesnobno razmerje z narodom, ki živi na domači grudi. Blagrujemo ga, obenem pa se tresemo za njegovo usodo, saj je po pesnikovih besedah postavljen v osrčje Evrope, saj je prstan Evropini«. Toda nevarni razvoj dogodkov grozi zlomiti ta rahli prstan, večji narodi, kot je naš, imajo razlogov dovolj, da se plaše pred katastrofo.

Vedno bolj se nam bo treba vpraševati, ali nismo mogoče že diaspora. Izraelu je diaspora skozi stoletja reševala vero v narodno in duhovno rešitev. Ta diaspora pa je mogla svojo nalogo opravljati samo zaradi tega, ker se je trdno postavila na temelje verskih in kulturnih tradicij.

...Kakor je umetnik doma, ko je delal še v svobodi, mogel pravilno ustvarjati le, ako je bil poln ljubezni do svojega naroda, tako mora tudi umetnik, pesnik in pisatelj v emigraciji svoje delo uravnnavati trdno v skladu z rastjo in težnjami naroda v domovini. Ko se moramo v teh tesnobnih časih zavedati, da smo skorajda med izvoljenimi, ki živimo v svobodnem svetu, je tedaj naša naloga, da ostane slovenska kultura na tisti višini, ki jo mora vsak narod doseči, ako se hoče ohraniti.

Kot je slovenska mati, enako z materjo v baladi, z neizmerno pieteto in ljubeznijo zbiralakosti svojega sina, da jih ponese v zemljo posvečenega groba, tako moramo pred profanostjo sodobnega sveta reševati svoje prave duhovne vrednote; kakor je mati iz balade ponesla v posvečeno zemljo, kar ji je bilo najdražje, tako postavimo mi tisto, kar nam je najdražje, v svet, ki je posvečen službi kulture in umetnosti. Kakor je mučeniški krvi slovenskih sinov prisojen delež obilega sadu, tako daj Bog, da bi bilo naše delo deležno enakega blagoslova.

Zgodovina političnemu delu diaspor ni bila naklonjena. Toda s kulturnim delom skušajmo vedno izpričati svojo navzočnost, našo rast in našo vero v rešitev domovine. Ta služba bo terjala velikih naporov, majhna skupina nas bo, komaj zadostna za ogromno nalogo, toda kdor je enkrat stopil v tempelj kulture in umetnosti s pravim poslanstvom in talentom, ta ve, kolikšno je breme, ki mu mora biti kos, ker ve, da tega poslanstva in talentov ne more in ne sme zatajiti. Doma imamo brate, ki bi radi delali podvojeno, ako bi bili v svobodi; vemo, da delajo in čakajo. . . Bratu v domovini gre za to delo podvojena zasluga — brat v tujini pa bi zagrešil velik greh, ako svojega poslanstva ne bi opravil.

Globoko spoštujemo pieteto, ljubezen in vero tistih doma, ki čuvajo stvaritve slovenskega duha in jih hranijo za bodočnost. Z njimi pa nas veže velika dolžnost, da te duhovne vrednote po svojih močeh izpopolnjujemo in bogatimo.

V ljubezni do teh vrednot in pri tem delu pa se ne izločujemo iz ostalega narodnega delovanja. Ne postajamo ekipa zase ali celo tekmovalci s komerkoli, ali pa da bi hoteli delo kogarkoli motiti. Nasprotno — menimo, da je pravi kulturni delavec vedno prinašal tudi svoj delež kvalitete, lepote in sijaja vsemu ostalemu narodnemu delu. Umetnik in pisatelj sta za svoj napor in trud doživela največjo nagrado takrat, kadar sta vedela, da sta s svojim delom v najglobljem soglasju z vsem narodnim snovanjem.

Še nekaj je, kar delo kulturnega delavca in umetnika posebej nagraja, čim bolj se prebija do popolnosti, tem bolj raste v zavesti, da je v oblasti velike Milosti, ki njegovo delo blagoslavlja. Ko je umetnik ali pisatelj ustvaril svoje vrhunsko delo, je bilo njegovo srečanje z Milostjo gotovo najbolj popolno. Največja dela svetovne literature in umetnosti so v veliki meri pričevanje o Tistem, ki je dopustil, da Ga človek v Njegovem stvarstvu povečuje tudi s svojim drobcem Lepote in Ljubezni.

Slovenska kultura je polna dokazov o tem pričevanju. Svobodni svet je danes po svojih največjih umetnikih in pisateljih tudi priča te velike ure obiskanja. Bilo bi slabo spričevalo našega

razumevanja časa, ako pri tem obisku Milosti ne bi spoznali svoje ure in poklicanosti.

Ta veliki dvig prave kvalitete in njenih zahtev pa je kulturnega delavca postavil na novo mesto v zboru ustvarjalcev dobrin. Čez narode se danes ustvarja v svetu velika republika svobodnih duhov, ki je ne bo dolgo več mogla omejevati nobena zavesa ali pregraja. V tej „republiki duhov“ si mora naš narod znati priboriti svoje mesto. In čim manj bo pri tem kozmopolitizma, tem bolj bomo v tem gibanju potrebni in učinkoviti. »

V svojem krščanskem konservativizmu je že v Sloveniji pisal o slovenski avtonomiji, čeprav je kot urednik Slovenca moral držati projugoslovansko linijo. V emigraciji se je Jurčec opredelil kot zagovornik slovenske samostojnosti, izven Jugoslavije. Po petnajstih letih predsedovanja je Jurčec želel v pravilnik Slovenske kulturne akcije vključiti že v prvem členu poudarjeni protikomunizem s politično poanto vključitve SKA v »boj za svobodo slovenskega naroda«. Ker člani SKA na občnem zboru te variante niso podprli, je to organizacijo skupaj z nekaterimi drugimi člani zapustil.

Leto dni pred tem razkolom v Slovenski kulturni akciji je Jurčec v Glasu SKA objavil članek o “Slovenstvu kot mednarodni problem”, kjer tudi obsoja komunistični režim:

“Človeška družba ne more živeti v pravem ravnovesju, če vsem narodom ni v enaki meri podeljena in odprta možnost biti s svojimi posebnostmi dinamičen graditelj reda, ki je torej nujno pluralističen in kot tak v bistvu proti slehernemu monolitstvu, kakor ga prav sedaj vsiljujejo svetu sistemi, ki slone na marksističnem pojmovanju o organizaciji človeške družbe.”

“Slovenci smo v mednarodni red začeli vstopati razmeroma počasi. Prvič smo stopili na mednarodno pozorišče v letu 1917 z Majniško deklaracijo, ki je vsaj posredno bila vključena v aktivnost Jugoslovanskega odbora v Londonu, ko je ta zastopal jugoslovanske narode na strani Antante med prvo svetovno vojno. Bili smo potem hudo udarjeni po Londonskem paktu in po izvedbi plebiscita na Koroškem. Tretjina naroda ni bila osvobodena v smislu Majniške deklaracije in simptomatično za našo zgodovino je, kako se je slovensko vprašanje najbolj izrazilo pokazalo na mirovni konferenci v Parizu leta 1919: slovenska delegacija je šla iz Ljubljane posredovat za pravico in resnico. Vodila sta jo predsednik tedanje vlade doktor Janko Brejc in škof Anton B. Jeglič in pred apostolom resnične samoodločbe narodov, Woodrowom Wilsonom je škof Jeglič svoj poziv začel z besedami: “Ave Wilson — morituri sloveni te salutant — umirajoči Slovenci te pozdravljajo...”

“Po drugi svetovni vojni je Slovenija deležna trpljenja in tegob imperializma, ki ne ruši samo njenih duhovnih in narodnih osnov, ampak grozi raztegniti enako usodo nad vso Evropo.”

“To marksistično urejanje sveta se vari na zločinu in krvi. Pravo občestvo, zdrava družina združenih narodov Evrope se ne more ustvarjati po poti razbijanja ali parceliranja.”

“Nova Evropa in z njo novi red v svetu se more rešiti samo s propadom imperializma v sedanjem komunističnem delu sveta. Evropo je doslej držal pokoncu pluralizem v vsem kulturnem in narodnem delu.”

“Slovenstvo kot mednarodni problem je že dovolj navzoče v tem gibanju in vrenju. Zdrknilo je iz src v konformizem z našim

- Nadaljuje na 6. strani

OkrOgle OBLETNICE | *Ruda Jurčec (1905 - 1975)*

- Iz 5. strani časom in njegovimi »stvaritvami« v svetu rdečega imperializma le med tistimi preplašenimi, ki še vedno gledajo na Hlapca Jerneja, kako pred vrati mogočnikov tega sveta ponižno in potrto s klobukom v roki čaka in trka govoreč: „Ave, ave — morituri — živijo, živijo, umirajoči Slovenci vas pozdravljajo...« Preplašenci in konformisti niso nikdar oblikovali pravih osnov, ne za svoj narod, ne za človeštvo.”

Jurčec je bil tudi veliki zagovornik Združene države Evrope. V Zborniku Svobodne Slovenije leta 1954 je objavil obsežen članek o prihodnosti Evrope, iz katerega prepišem samo glavne misli:

“ Po prvi svetovni vojni so nekateri napovedovali propad Evrope, po drugi svetovni vojni bi bila taka sodba še bolj na mestu. Toda še vedno ohranja Evropa, dasi okrnjena in gospodarsko oslabljena, videz, da svojega poslanstva v svetu še ni opravila — njen propad pred invazijami z vzhoda in njena kapitulacija pred premočjo tehnične civilizacije zapada bi pomenil konec tiste kulture, na kateri sloni ves sodobni krščanski svet.

Rešitev Evrope je tedaj predvsem v tistih sil-

nicah, ki bodo sposobne vrniti pravo mesto krščanskemu humanizmu in s tem pravi smisel življenju in človekovemu poslanstvu v svetu.

Misel o zedinjeni Evropi ni nova. V srednjem veku so jo skušali zediniti v okviru »univerzalne monarhije«, ki bi naj pod vodstvom ali papeža ali cesarja zajela ves tedanji krščanski svet v Evropi.

Za pravega predhodnika evropske federacije pa velja francoski duhovnik abbe de Saint Pierre, ki je l. 1712 objavil dvojce del: »Projet de traité pour rendre la paix perpétuelle entre les souverains chrétiens — Načrt za trajni mir med krščanskimi vladarji« in »Projet du traite pour rendre la paix perpetuelle en Europe — Načrt za vzpostavitev trajnega miru v Evropi«.

Po l. 1848 je vso Evropo zajel val navdušenja za boj in zmago demokracije, ki bi preosnovala tudi Evropo. Francoski pesnik Victor Hugo je zanosno pozdravljal bodočo Evropo z besedami: »Imeli bomo združene države Evrope, ki bodo krona starega sveta.”

Nimajo prav tisti, ki obupujejo nad trenutno počasnostjo dela za evropsko federacijo. Debatte o tem, kakšna bo vez, ki bo družila evropske države, bodo še zelo dolge in ni izključeno, da še ne bodo razčiščene v eni ali dveh generaci-

jah. Toda taka debata je možna samo, ako je zavarovana svoboda in spoštovanje osebnosti, ki se hoče prebiti do jasnosti in resnice tudi na tem polju. Danes je ta svoboda v Evropi v veliki nevarnosti in ta nevarnost narekuje, da se 350 milijonov svobodnih Evropejcev reši v taki zavezi, ki bo dajala vtis, da je sposobna zavarovati obstoj in bodočnost evropskega človeka in njegove svobode.

Toda ta evropski federalizem more biti samo plod prave demokracije, katere cilj more biti ne samo ohranjati svobodo in neodvisnost evropskih držav, ki hočejo biti članice te federacije; ne sme biti samo upravni sistem, ampak bi moral pomeniti prodor nove koncepcije o človeku, ki bo v tem prostoru živel; moral bi biti izraz takega krščanskega humanizma, ki bi vrnil Evropi njeno pravo harmonijo; bi bil nekakšen posrednik med osebo in državo, ker bi branil in ščitil svobodo človeka proti premoči države. Ta federalizem bi razčlenjal množice in bi jih podrejal novemu načinu življenja v družbi v nasprotju s totalitarizmom in kolektivizmom, ki množice vključuje, da jih asimilira v brezrazredni anonimnosti.

Bodočnost svobode v Evropi je vezana na problem, kako se bo znala organizirati federativno,

kjer osebnost ne bo zaslužnjena državi, država pa ne bo preraščala tiste harmonije celote, ki je bila vedno značilnost vse evropske kulture.

Združene države Evrope so pogoj za ohranitev svobode v Evropi, nastale pa bodo, ako jih bodo zgradili evropski narodi — svobodno in enakopravno mali in veliki.”

V tem kratkem spominu na Rudo Jurčeca sem želel pokazati - bolj kot njegove literarne dosežke - njegovo vizijo, idealizem in kako je bil pomemben steber slovenske skupnosti v Argentini, čeprav se ga danes malokdo spominja. Dr. Milan Komar je nekoč izjavil: “Jurčec je genij”. Zaključim pa z mnenjem Alojzija Geržiniča: “Jurčec je sooblikoval naš čas in položil v slovenski hram zaklade misli in lepote, prihodnost pa opremil s smernicami za dosego največjih slovenskih idealov.”

Pripravil: **Jože Jan**
Viri:Svobodna Slovenija, Zbornik Svobodne Slovenije, Meddobje, Glas SKA, Sij slovenske svobode, Irena Kandrič: Ruda Jurčec - Luči in sence njegovega življenja in dela, Obrazi slovenskih pokrajin, Družina.
Prispevek je bil objavljen v Koledarju 2025 Celjske Mohorjeve družbe.

V SVOBODNI SLOVENIJI *pred 50 leti*

MOJA VELIKONOČNA MISEL

številka XIII - 27. 03. 1975

Moja letošnja velikonočna misel se povrača nazaj v domovino in v čas pred tridesetimi leti. Bilo je v aprilu. Pomlad — Velika noč. Tedaj nekako se je začela domobranska ofenziva v Belo krajino. Vse dotlej je bila Bela krajina "osvobojeno ozemlje", kamor niso tvegale vdora nemške čete niti smele vdirati domobranske. Bila je "zibelka novega slovenstva" v smislu partizanske oznake, ki naj bi pomenila, da je bil tam ves zarodek bodoče komunistične ureditve Slovenije, da je tam vse že pripravljeno za novo revolucionarno oblast, za vzpostavitev novega reda v smislu Marksa in Lenina in Stalina, le počakati je treba še malo, da dozori čas, ki bo podrl Gorjance, jez Bele krajine, in čezenj se bo razlila vsa partizanska vojska čez vso Slovenijo. In z njo vsa nova kultura in administracija, novo šolstvo, nov teater in nova umetnost, novo življenje v svitu "predruženega slovenskega značaja" . Bela krajina je bil prostor za "prevzgojo" duše tega naroda, zato se je tam zbiralo vrhovno vodstvo OF, vrhovni štab vojske, vsa propaganda in vsa "ministrstva", vsa bodoča uprava za komunistično zasedbo Slovenije. Zakaj se je domobranska uprava morala umakniti iz Bele krajine v letu 1944, ko je imela tam že svojo upravo, in zakaj se je nemško poveljstvo izmikalo domobranskim ofenzivam v ta kraj, bo pokazala šele zgodovina, ko se bodo odkrivali arhivi in morebiti našla dokazila, za kar je bil sum že tedaj, namreč: da je bil posredi kakšen sporazum, kot je bil odkrit in priznan na goriški strani za Tolminsko: medsebojni tihi dogovor tolerance med Nemci in partizani. Ne bi bilo nič čudnega. Naj bo kakorkoli: v Beli krajini so se partizani počutili kot v bunkerju, iz katerega bi ob dozoritvi časa, ki bo vsak čas že tu, iskočili na okop Gorjancev in se spustili z vojsko in z vso prtljago nove uprave kot po klancu proti središču naroda, Ljubljani in se tam ustoličili kot brezbožna oblast.

Prav za veliko noč se je začela ofenziva z vseh strani proti temu zadnjemu še nezavzetemu bunkerju slovenskega komunističnega partizanstva. Partizanska vojska se je razbežala, vrhovni štabi z njo, vsa pripravljena uprava se je podirala ... od zahoda in severa je pritiskal obroč: domobranska vojska je iztisnila zadnjo organizirano partizansko vojsko čez Kolpo ... Rešila se je na hrvatsko stran, od tam sunek proti nji ni uspel. Videti je bilo, da je zmaga domobranstva odločena: na Štajerskem in na Gorenjskem, tudi na Notranjskem in Dolenjskem in zdaj še v Beli krajini, kjer je bilo partizanstvo v umiku za mejo, le tolminski kot in blegaško predgorje je bilo še "tolerirano", pa tudi to se je že rušilo pod domobranskimi udarnimi četami.

„Hosana!" bi že rada bela Ljubljana vzkliknila zmagovitim četam. Zmagovito bi pričakovala zmagovite zahodne zaveznike in jim odprla vrata na široko: dokazali smo, da nočemo vzhodnjaške azijske tiranije, temveč se vključujemo v evropski zahodno-demokratski red.

“Hosana!"

Tedaj pa so prekomorske brigade z motorji in tanki pridrvela z juga, in politična konstelacija sveta je na tehtnico položila svojo usodno težo: Tito si je že zagotovil v pogodbi tistih dni z Rdečo armado vzajemno pomoč proti "kateremukoli, ki bi napadel jugoslovanske meje", tudi proti zahodnim zaveznikom samim, če bi hoteli čez ... Ti so se ustavili za mejami države in l. 1941 hiteli v Trst, a ne čez mejo na to stran, četudi je podrejeni poljski korpus že računal z zasedbenim mandatom nad našo domovino.

Zavihrale so že zastave 4. maja zjutraj, kot da narod siplje na zmagovito pot svobodi Slovenije oljčne vejice miru in palme zmage.

. . “Hosana!"

Toda pod težo usodnih ukan in nesporezumov in tajnih klavzul jaltske konference se je zmagovita domobranska vojska morala umakniti čez Karavanke, od koder je bila vrnjena nazaj v roke rabljem.

Iz “Hosane!" v zasramovanje, bičanje in pljuvanje v obraz — iz cvetne nedelje v veliki teden križevega pota ... v žalostni del rožnega venca ...

Kakor je že pisal leto prej krščanski socialist Tone Fajfar: “Na dan obračuna bodo naša srca otrdela in nihče s prstom ne bo mignil, dokler ne bodo prav do zadnjega iztrebljeni vsi izdajalci!" (Odločitev, stran 458.)

Pilat je dal Kristusa bičati in ga nato pokazal ljudstvu, da mu vzbudi usmiljenje: “Ecce homo! Glejte ga, ali je še človek!" In Fajfar odgovarja kot “ljudstvo” takrat: “Kje je še sila, ki bi nam mogla preprečiti najbolj krvavo maščevanje? V komu izmed nas je še mesto za milosrčnost, za usmiljenje? Naj se do zadnjih korenin izpolni čiščenje slovenskega naroda!"

Ni to odmev besed iz Pisma: “Hočemo Barab! Izpusti nam morilca!"

Pavel Cvetko je pričal dne 11. 8. 1945 pred komisijo juristov v Monigu: “Bil sem v teharskem taborišču. Bil sem zaprt v bunkerju, kjer so bili zaprti oficirji. Bil je prostor kakih 5 m in širok kaka 2 m. V deske ob stenah so bile pritrdjene rinke in za te rinke so bili priklenjeni z rokami in nogami. Ista usoda je zadela tudi mene. Tu sem našel poleg drugih nadporočnika kurata Francea Kunstlja, znanega slovenskega pisatelja, nadalje rovtarskega poveljnika nadporočnika Praperja in oficirja Mlakarja iz Ribnice; ostalih nisem poznal. O strahovitih grozotah, s katerimi so mučili partizani domobrance, so se pogovarjali med seboj vpričo

naših žensk v kuhinji... Strahotno so mučili pisatelja Kunstlja. Neki partizan je pravil, da je blagoslavljal z rokami ostale žrtve, ki jim je ob mučeniškem umiranju delil poslednjo odvezo. Partizan se je hvalil, da mu je nato odsekal obe roki, toda Kunstelj je še blagoslavljal s “štulcem”, z roko brez zapestja. Končal je svoje bahaštvo: “Nato sem dal hudiču na glavo krono iz bodeče žice in mu jo s koli nabijal na glavo, na kar je vseeno crknil..."

Pilat: “Ecce homo: Glejte, človek !?"

OF: “Križaj ga !" _____

Bičanje. Križev pot. Smrt. In grob, zapečaten s kamni. Aprila in maja in junija 1945. V velikonočnem času pred tridesetimi leti.

Velika noč: žene so iskale Jezusov grob, pa jim je rekel angel: “Vem, da iščete Jezusa, križanega. Ni ga tukaj, kajti vstal je, kakor je rekel.” (Mt. 28, 5—6).

Aleluja! _____

Psalmist poje (Ps 117, 22—24): “Kamen, ki so ga zavrgli, je postal vogelni kamen.”

Temelj novi slovenski bodočnosti v duhu in veri. V veri v vstajenje!

Poraz rodi zmago in smrt življenje.

Aleluja!

Velika noč: praznik zmage in vere: ne poraza, žalosti in obupa:

“To je dan, ki ga je napravil Gospod: radujmo in veselimo se ga.” _____

Tine Debeljak

KOLEDAR

1. maja

Športni dan v Slovenski vasi

4. maja

Slovensko romanje k Mariji v Luján

11. maja

65. obletnica Slovenskega doma Carapachay

18. maja

65. obletnica Slovenski dom San Martín

30. maja

Občni zbor društva Zedinjenja Slovenija

Slovenija.

TUKAJ SEM!

Starnostna akademija

80 let zvestobe in ustvarjalnosti

NASTOPAJOČI

MARCOS FINK

BERNARDA FINK

IVAN ANDRES ARNŠEK

LUCAS SOMOZA OSTERC

ANDREJ RUSTJA

MENDOŠKI OKTET

MOICA JERMAN

MEPZ ARGENTINSKIH SLOVENCEV V OČETNIJAVI

MVS GLASBENA MATICA LJUBLJANA

SOBOTA, 10. MAJA 2025 OB 19.30

SLOVENSKA FILHARMONIJA | VELIKA DVORANA

VSTOPNICA 10 EUR

“

ZA RAZMISLEK IN NASMEH

”

“En dober pregovor na dan, prežene slabo voljo stran”

PREGOVORI IN CITATI

ŽEGEN

“Velikonočni žegen” ali “Blagoslov velikonočnih jedi” je v Sloveniji že večstoletna tradicija. Izraz “žegen” je omenjen že v 14. stoletju in izvira iz staronemške besede segan, ki pomeni “blagoslov, znamenje križa”.

Velikonočni žegen je prvi opisal baron Janez Vajkard Valvasor v svoji obširni knjigi “Slava vojvodine Kranjske” leta 1689, kjer je zapisal: “Kakor imajo po vseh deželah nekaj čudnih postranskih navad, tako tudi na Kranjskem. Med njimi so naslednje. O veliki noči nosijo, zlasti po vaseh, namesto velikonočnega jagnjeta v cerkev vsake vrste jedi v košarici: prekajeno svinjsko gnjat in pleče, soljeno govedino, v bražljki (rdeče barvilo iz lesa tega drevesa) kuhana jajca in kolač, narejen iz bele moke. Testo zanj so na tanko razvaljali, ga namazali za prst debelo z nas-trganim sirom, ki so mu dodali surovih jajc, mleka in smetane. Nadevu so prideli nekaj vina, sladkorja in rozin. Testo so zavili v okrogel venec. Tak kolač je tehtal 20 do 30 funtov (torej nad 10, pa tja do 17 kilogramov). To jim mora duhovni po maši blagosloviti.”

Vsaka jed, ki jo nesemo k žegnju, pa ima tudi svojo simboliko in nas povezuje z Jezusovim trpljenjem in vstajenjem:

Hren: Spominja na žeblje, s katerimi je Jezus bil pribit na križ. Njegov pekoči okus govori o Jezusovih pekočih ranah, ki jih je prejel za naše odrešenje.

Pirhi: Spominjajo na kaplje Jezusove krvi. Predstavljajo pa tudi grob, v katerega je bilo

položeno Jezusovo telo. Kot piščanček ob rojstvu razbije lupino jajca, tako je Jezus razbil skalovje groba, ko je vstal od mrtvih.

Šunka: Predstavlja Jezusovo telo. Jezus je na svojem telesu pretrpel neznosne bolečine. Dal je svoje telo za nas. Po vstajenju se je učencem prikazal v svojem telesu, ki je nosilo znamenja ran. Velikonočna šunka nam govori o tem, da se nam Jezus daje v hrano. On je hrana za naše večno življenje.

Potica: Okrogla potica nas spominja na trnovo krono, ki so vojaki položili na Jezusovo glavo. Predstavlja pa tudi znamenje življenja, saj je kruh osnovna človeška hrana. Kot znamenje življenja spominja na Kristusove besede o zrnu, ki mora v zemlji umreti, da lahko obrodi sad. To zrno je Kristus, ki je moral skozi trpljenje in smrt, da nas je odrešil.

Poleg teh običajnih jedil, pa v nekaterih slovenskih pokrajinah k žegnju nosijo tudi druga jedila: Na Gorenjskem pogosto dodajo sir, v Prekmurju kos krvavice ali zaseke in v Beli krajini v košaro dajo vino, simbol veselja.

Blagoslov je tudi navzoč med pregovori in citati:

- Delo pridnih rok blagoslavlja Bog. (slovenski pregovor)
- Največji božji blagoslov je dobra žena. (George Meredith, angleški pisatelj in pesnik)
- Obilice besed Alah ni blagoslovil. (arabski pregovor)
- Morda je smrt največji blagoslov človeka.

Tega nihče ne ve, pa vendar se smrti vsi bojijo, kot da bi z absolutno gotovostjo vedeli, da je najhujše zlo.

(Sokrat, starogrški filozof)

• En materin blagoslov odvrne kletev sedmih duhovnikov.

(armenski pregovor)

• Največja ovira za Božji blagoslov v našem življenju niso drugi, ampak mi sami: naša lastna volja, naš trmast ponos in naše osebne ambicije.

(Rick Warren, ameriški teolog, pisatelj in pastor)

• Z lažjo pridobljeno ni blagoslovljeno. (slovenski pregovor)

• Kar se nam zdi grenka preizkušnja, je pogosto prikriti blagoslov.

(Oscar Wilde, irski pisatelj, dramatik, umetnostni in literarni kritik, esejist in aforist)

• Gibanje prinaša blagoslov.

(nemški pregovor)

• Ne to, da delamo, kar nam je všeč, ampak to, da nam je všeč to, kar delamo, spremeni življenje v blagoslov.

(Johann Wolfgang von Goethe, nemški pisatelj, pesnik, dramatik, politik, znanstvenik in filozof)

• Blagoslov iskrenih povzdiguje mesto, usta krivičnih pa ga podirajo.

(Sveto pismo - Pregovori 11:11)

• Voda je blagoslov v puščavi, toda utapljajoči jo vseeno preklinja. (angleški pregovor)

Pripravil: Jože Jan

SLOVENSKI DOM

Carapachay

65. obletnica

“Tam, kjer je ljubezen, tam je življenje”

Nedelja 11.maja 2025

11.15 dviganje zastav

11.30 sv. maša za žive in pokojne odbornike in člane doma

12.30 napitnica z medico in slaniki

13.00 kosilo

15.30 kulturni program

Rezerve za kosilo: +54911 6594 3917 (do 08/05/25)

Lepo vabljeni!

REPUBLIKA SLOVENIJA

URAD VLADE RS ZA SLOVENCE V ZAMEJSTVU IN PO SVETU

SLOVENSKI DOM SAN MARTÍN

65. OBLETNICA

V nedeljo, 18. maja 2025

Moj očetov rodni dom - meni si kaŕipot

Ob 80-letnici zdomstva

10.00 - Sveta maša v zavodu Srca Jezusovega

11.15 - Dviganje zastav na dvorišču doma

11.45 - Kulturni program

13.15 - Družinsko kosilo/ Prijave za kosilo do 15. maja na 1131493739 (Monika Verbic)

Zagotovljena zabava ob zvokih skupine Potomci

SLOVENSKI DOM SAN MARTÍN

Ramón Carrillo 2362, San Martín

Buenos Aires, Argentina

REPUBLIKA SLOVENIJA

URAD VLADE RS ZA SLOVENCE V ZAMEJSTVU IN PO SVETU

SLOVENSKO ROMANJE

V LUJAN

4. maj 2025

80 let – Marija z nami v begunstvu in izseljenstvu

9.30 – romarska sveta maša za vse žive in rajne Slovence v Argentini. Daroval jo bo zaslužni nadškof msgr. Andrej Stanovnik OFMCap.

Med sveto mašo bo ljudsko petje in priložnost za sveto spoved.

14.00 – popoldanska pobožnost.

Veseli poročamo k Mariji v Lujan!

Z materinsko ljubeznijo nas pričakuje!

Svobodno Slovenijo podpirajo

REPUBLIKA SLOVENIJA
URAD VLADE ZA SLOVENCE V
ZAMEJSTVU IN PO SVETU

Antonio Podržaj e Hijos S.R.L.

Grupo HZ

BAJDA s.r.l.

SVOBODNA SLOVENIJA | Glasilo Slovencev v Argentini

Ustanovitelj Miloš Stare

Lastnik društvo Zedinjena Slovenija

Predsednik Jure Komar

Urednika:

Mariana Poznič, Jože Jan

Oblikovanje:

Leila Erjavec, Sofia Komar

SVOBODNA SLOVENIJA / ESLOVENIA LI BRE

Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires - Argentina

email svobodna.ba@gmail.com

www.svobodnaslovenija.com.ar

Podpisani članki lahko ne izražajo mnenja in uredniške usmeritve Svobodne Slovenije.